

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 582. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm12969/facsimile.pdf (tilgået 25. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

men begge Steder saae man dog de Smaaes
Stræben efter Dvervægt, der nødvendig maatte
forstyrre Egevaagen, og det Uveir som under
Tyrke-Krigen brød løs i Josephs Rige, blev
Bærelse for, og Pesten eller i det mindste Løden
til den Istebrand, der snart kulde naae fra
Paris og London til Moskou og Kjøbenhavn.

Joseph den Anden var nemlig en af dem,
hvorpaa hin Tid var saa riig, som uden at vide
hvordan de vil skæbe sig selv, har stor Lyst til at
omskabe Alt efter deres Hoved; og skæbe da naa
turiligtvis, hvor de saae Magt, et Chaos. Han
fandt det indlysende, at et Rige var stærkest,
naar alle Delene udgjorde et Heelt, og Kræf-
terne samlede sig i een Hovedpunkt, og han saar,
at hvor det var Tilfældet, der havde Indbygg-
gerne i det Hele eens Lov, Sprog og Forsat-
ning, og der var Fyrsten herre i sit Land; men nu
meende han, at det ogsaa maatte blive Tilfælde,
naar man tilstæng sig Magten, og paatvang hviss
forskjellige Folk Skikken af Ligbed, og det kan
man begribe, grundede sig kun paa et Ønske, der
var saa ubestændig, at man med Rette har an-
væst det sin Plads i Ellyerne. Kunde det lykkedes
ham at tilkøbe sig Bavern for Brabant, vilde
det vel gjort en mærkelig Forskjel, men det fors-
hindrede Frederich, og selv det vilde ikke hjul-
pet, især da Joseph endnu havde en anden Plan,
der endnu var mere ubestændig, den nemlig, at
reformere den entholste Kirke i sine Lande uden

Religion, til Værs for Voltaire og til Fordeel
for Stats-Cassen. Den væste Udførsel af begge
disse Planer laae ikke alene i Strid med hans
Undersaatters besvorne Rettigheder og Geistligheds-
dens, især de arme, huuvudske Mentes, For-
deel, men tillige med sig selv, da de samme
Grundsaetninger som gjør Fyrsten ogsaa gjøre
Folket tullest, og under den for Østerrig i alle
Maader uheldige Tyrkekrig, udbrød der en farlig
Opstand, saavel i Ungarn som i Brabant. Imid-
lertid begyndte det at storme i Frankrig, og Jo-
seph lovede netop længe nok til at erfare, at
Nederlandene havde erklæret sig for uafhængige, ^{1790.}
og til at gjenkalde sine Omstændings-Bud. Bel-
gik Brabant paa Forlig med hans Broder Leo-
pold, som og fik Fred for Tyrken, men hvad
man saavel her, som i Holland, kunde vente i
Tilfælde af en Krig med Frankerne, er siens-
synligt.

Hvorvidt nu en saadan Krig havde været
undgaaelig, tilkommer det ikke Historien at be-
svare, men anmærke maa den, at Leopold und-
gik den, skjønt maaskee kun ved at bøde, og at 1790.
Preussen paa en egen Maade indviede sig til
den, ved nemlig, under Løfte om Bistand, at
indvilde Polen i Krig med Rusland, og deraf
paa hjælpe til end mere at lemleste det døende
Rige.

Frankrig var et Land, som man godt kunde
være mange om, og dog alle saae Rok, men

